

«Міжнародна академічна мобільність: досвід та перспективи»

Костянтин Кириченко, 16.04.2019

Сьогодні спілкуємось:

- ▶ Академічна мобільність у контексті європейського простору вищої освіти
- ▶ Інституційний контекст академічної мобільності
- ▶ Міжнародні програми що підтримують академічну мобільність та їх реалізація в СумДУ.

Інтернаціоналізація – це:

«Цілеспрямований процес інтеграції міжнародного, міжкультурного та глобального вимірів у цілі, функції та процеси надання послуг вищої освіти задля підвищення якості освітньої та наукової діяльності студентів і співробітників, а також значимого вкладу в розвиток суспільства»

(De Wit, H. Hunter, F., Howard, L. Egron-Polak, E., 2015).

«Комплексна інтернаціоналізація – це низка зобов'язань, підтверджених конкретними діями, щодо наскрізного насичення міжнародним та порівняльним баченням освітніх, наукових та інших місій вищої освіти. Вона формує інституційну спільноту та її цінності, всебічно впливає на організаційну діяльність закладу вищої освіти. *(John K. Hudzik in Comprehensive Internationalization: From Concept to Action. NAFSA: Washington, DC, 2011).*

Європейський простір вищої освіти

Базовим елементом ЄПВО є система забезпечення якості, яка покликана сприяти міжнародному взаємному визнанню та постійному покращенню послуг у вищій освіті.

Метою ЄПВО є розвиток вищої освіти, який:

- Ґрунтується на академічній свободі, інституційній автономії та участі студентів і викладачів в управлінні вищою освітою;
- **Забезпечує можливість студентів і викладачів вільно переміщатися (бути мобільними);**
- Сприяє працевлаштуванню випускників і навчанню впродовж життя;
- Вбачає в студентах і співробітників активних членів академічної спільноти;
- Є відкритим і співпрацює з вищою освітою в інших частинах світу.

Європейський простір вищої освіти

ЄПВО координує структурні реформи між урядами, а саме:

- Запровадження системи зрозумілих і порівнянних ступенів (трициклова система бакалавра, магістра та доктора філософії (PhD));
- Забезпечення прозорості щодо структури та змісту освітніх програм за допомогою кредитів Європейської системи трансферу і накопичення кредитів (ЄКТС) і Додатка до диплома;
- Визнання кваліфікацій (ступенів і періодів навчання);
- Створення загального європейського розуміння забезпечення якості;
- Запровадження Рамки кваліфікацій вищої освіти ЄПВО.

Передісторія: Лісабонська Конвенція

Lisbon Convention on the Recognition of Qualifications concerning HE in the European Region

- ▶ Квітень 1997 – “Lisbon Recognition Convention” розроблена Радою Європи та ЮНЕСКО.
- ▶ Основні принципи: «Визнання кваліфікацій вищої освіти, присуджених іншою країною, має приводити до одного або обох наступних наслідків:
 - ✓ *доступ до продовження навчання у вищій освіті на рівних умовах з кандидатами з країни, в якій здобувається визнання;*
 - ✓ *використання документів про освіту потрапляє в поле законодавства країни, в якій здобувається визнання.»*
- ▶ На сьогодні– 53 країн–членів, включаючи Молдову (1999), Україну (2000), Грузію (2002), Німеччину (2007).

Передісторія: Болонський процес

Червень 1999 – Болонська Декларація підписана 30 країнами з головною метою створення Європейського простору вищої освіти.

Цілі:

- Підвищення конкурентоспроможності та привабливості європейської вищої освіти
- Сприяння студентській мобільності та працевлаштування на основі навчання за легко впізнаваними освітніми програмами та ступенями
- Запровадження системи забезпечення якості

Концепції та політики:

- Три-циклова система
- Рамки кваліфікацій, що спираються на результати навчання
- Визнання кваліфікацій

Передісторія: ECTS

The European Credit Transfer and Accumulation System

ECTS – це:

- інструмент, що уможлиблює накопичення студентами кредитів за навчання у вищій освіті
- студенто-центрована система, спрямована на підвищення прозорості процесу та результатів навчання

ECTS спрямована на:

- структурування навчальних планів у різних країнах для досягнення сумісності та відповідності
- забезпечення якості освіти під час міжнародної мобільності
- визнання академічних результатів

Передісторія: ЄПВО

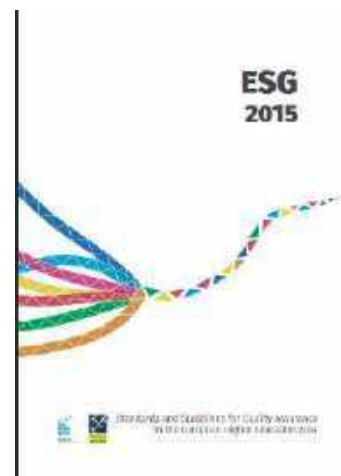
European Higher Education Area

- ▶ **Червень 1999** – ЄПВО задекларовано як основна мета Болонського процесу, спрямованого на забезпечення більш відповідних та сумісних систем вищої освіти 30 країн Європи.
- ▶ **Березень 2010** – ЄПВО засновано під час Міністерської конференції Будапешт–Відень. На сьогодні – 50 членів, включаючи Україну, Польщу, Німеччину та ін.
- ▶ **Нова фаза** – фокус на зменшення відмінностей між системами країн ЄПВО та просування на глобальному рівні.

Передісторія: Європейські стандарти та рекомендації *ESG 2015*

Головна мета Стандартів та рекомендацій забезпечення якості у ЄПВО – сприяння загальному розумінню забезпечення якості навчання та викладання в усіх країнах та серед усіх зацікавлених сторін

Передісторія: Європейські стандарти та рекомендації *ESG 2015*

1.4 Зарахування, досягнення, визнання та атестація студентів

Чесне визнання кваліфікацій вищої освіти, періодів навчання та попереднього навчання, включаючи визнання неформального та інформального навчання, є важливими складовими забезпечення прогресу студентів у навчанні та їх мобільності. Належні процедури визнання мають спиратися на відповідність інституційної практики визнання кваліфікацій принципам Лісабонської конвенції про визнання кваліфікацій.

Передісторія: Європейські стандарти та рекомендації

ESG 2015

1.6 Навчальні ресурси і підтримка студентів

Послуги підтримки студентів мають забезпечувати суттєве сприяння мобільності студентів у межах та між системами вищої освіти.

Конференція міністрів освіти країн-членів ЄПВО

Париж, 23–25 травня 2018 р.

30 років Великій Хартії Університетів

20 років Сорбонській декларації

10 років Європейському реєстру агенцій
забезпечення якості (EQUAR)

Офіційний сайт:

<http://www.ehea2018.paris>

EHEA Paris 2018

Conférence ministérielle européenne
pour l'enseignement supérieur

PARIS COMMUNIQUÉ

Paris, May 25th 2018

Meeting in Paris on 24 and 25 May 2018, twenty years after the Sorbonne Declaration was signed, we, the Ministers responsible for higher education, wish not only to celebrate the progress made in building the European Higher Education Area over the past two decades, but also to make strong and ambitious commitments for its further development.

We are proud of what the Bologna Process has achieved. We have built something unique: a European Higher Education Area (EHEA) in which goals and policies are agreed upon at European level, and then implemented in national education systems and higher education institutions. This is an area where governments, higher education institutions and stakeholders are shaping the landscape of higher education together; that demonstrates what a joint effort and continuous dialogue among governments and the higher education sector can attain. Through the EHEA, we have paved the way for large-scale student mobility and improved not only the comparability and transparency of our higher education systems, but also increased their quality and attractiveness. The EHEA has promoted mutual understanding and trust, and has enhanced cooperation among our higher education systems.

Academic freedom and integrity, institutional autonomy, participation of students and staff in higher education governance, and public responsibility for and of higher education form the backbone of the EHEA. Having seen these fundamental values challenged in recent years in some of our countries, we strongly commit to promoting and protecting them in the entire EHEA through intensified political dialogue and cooperation.

Since the Sorbonne and Bologna Declarations, the EHEA higher education systems as well as institutions have undergone major reforms. At a moment when Europe is facing important societal challenges – ranging from unemployment and social inequality to migration-related issues and a rise in political polarisation, radicalisation and violent extremism – higher education can and must play a decisive role in providing solutions to these issues. It must also play a key role in establishing the facts on the basis of which public debates are conducted and decisions made. By providing students and other learners with opportunities for lifelong personal development, higher education enhances their prospects of employment and stimulates them to be active citizens in democratic societies.

We therefore commit to developing policies that encourage and support higher education institutions to fulfil their social responsibility and contribute to a more cohesive and inclusive society through enhancing intercultural understanding, civic engagement and ethical awareness, as well as ensuring equitable access to higher education.

Progress in implementing agreed reforms

As the 2018 Bologna Process Implementation Report shows, progress has been made while implementation remains uneven, both between policy areas and between countries.

Quality assurance is key in developing mutual trust as well as increasing mobility and fair recognition of qualifications and study periods throughout the EHEA. We therefore recognise

<http://www.ehea2018.paris/Data/EIFinder/s2/Communique/EHEAParis2018-Communique-final.pdf>

Основні акценти Паризького Комюніке

1. Забезпечення якості:

- ключове у розбудові довіри;
- системи забезпечення якості повинні розроблятися на основі ESG 2015;
- використання “European Approach for Quality Assurance of Joint Programmes”;
- розроблення бази даних результатів зовнішнього оцінювання якості освітніх програм (DEQAR).

2. Автоматичне визнання кваліфікацій:

- повне запровадження ЄКТС;
- довідник користувача ЄКТС 2015 р.;
- рекомендації Лісабонської конвенції визнання кваліфікацій, особливо щодо біженців, переміщених осіб тощо;
- прозорі процедури визнання, включаючи визнання попереднього навчання.

Основні акценти Паризького Комюніке

3. Кваліфікації короткого циклу:

- підвищення ролі короткого циклу як для виходу на ринок праці, так і для продовження навчання;
- модифікація Болонської рамки кваліфікацій (QF-ЕHEA) – короткий цикл виділено окремо;
- країни приймають самостійне рішення щодо наявності короткого циклу в НРК.

4. Зростаюча роль основних стейкхолдерів в успіху Болонського процесу:

- координація зусиль усіх зацікавлених сторін;
- створення тематичних консультативних груп для допомоги щодо:
 - 3-циклової системи вищої освіти та коректного застосування ЄКТС;
 - дотримання Лісабонської конвенції визнання;
 - забезпечення якості у відповідності до ESG 2015.

Основні акценти Паризького Комюніке

5. Інновації у навчанні та викладанні:

- ▶ розроблення спільних загальноєвропейських ініціатив щодо підтримки та поширення кращих практик;
- ▶ акцент на студентоцентрованому навчанні;
- ▶ технології відкритого навчання в контексті навчання впродовж життя;
- ▶ можливість завершити вищу освіту в будь-якому віці;
- ▶ розроблення та удосконалення інституційних стратегій навчання та викладання;
- ▶ міждисциплінарні освітні програми;
- ▶ дуальна освіта;
- ▶ включення елементів наукових досліджень для розвитку навиків критичного мислення та творчості;
- ▶ синергія між освітою, наукою та інноваціями;
- ▶ навики роботи в цифровому світі, дистанційне та змішане навчання;
- ▶ підтримка інституційних, національних та загальноєвропейських ініціатив щодо педагогічної освіти, неперервного професійного розвитку викладачів.

Основні акценти Паризького Комюніке

Розвиток ЄПВО після 2020

- Інтенсифікація міжнародної та міждисциплінарної співпраці.
- Інноваційні підходи в навчанні та викладанні.
- Розвиток академічної мобільності, спільних освітніх програм.
- Реалізація ініціативи ЄС щодо створення «Європейських університетів».
- Подальша синергія ЄПВО та Європейського дослідницького просторів.
- Роль університетів в забезпеченні стійкого розвитку.
- Співпраця із іншими регіонами та міжнародними організаціями.
- Участь у розробленні під егідою ЮНЕСКО Глобальної конвенції визнання кваліфікацій вищої освіти.

ЄПВО 2018: звіт з впровадження Болонського процесу

Figure 2.16: Scorecard indicator n°1: Monitoring the implementation of the ECTS system by external quality assurance, 2016/17.

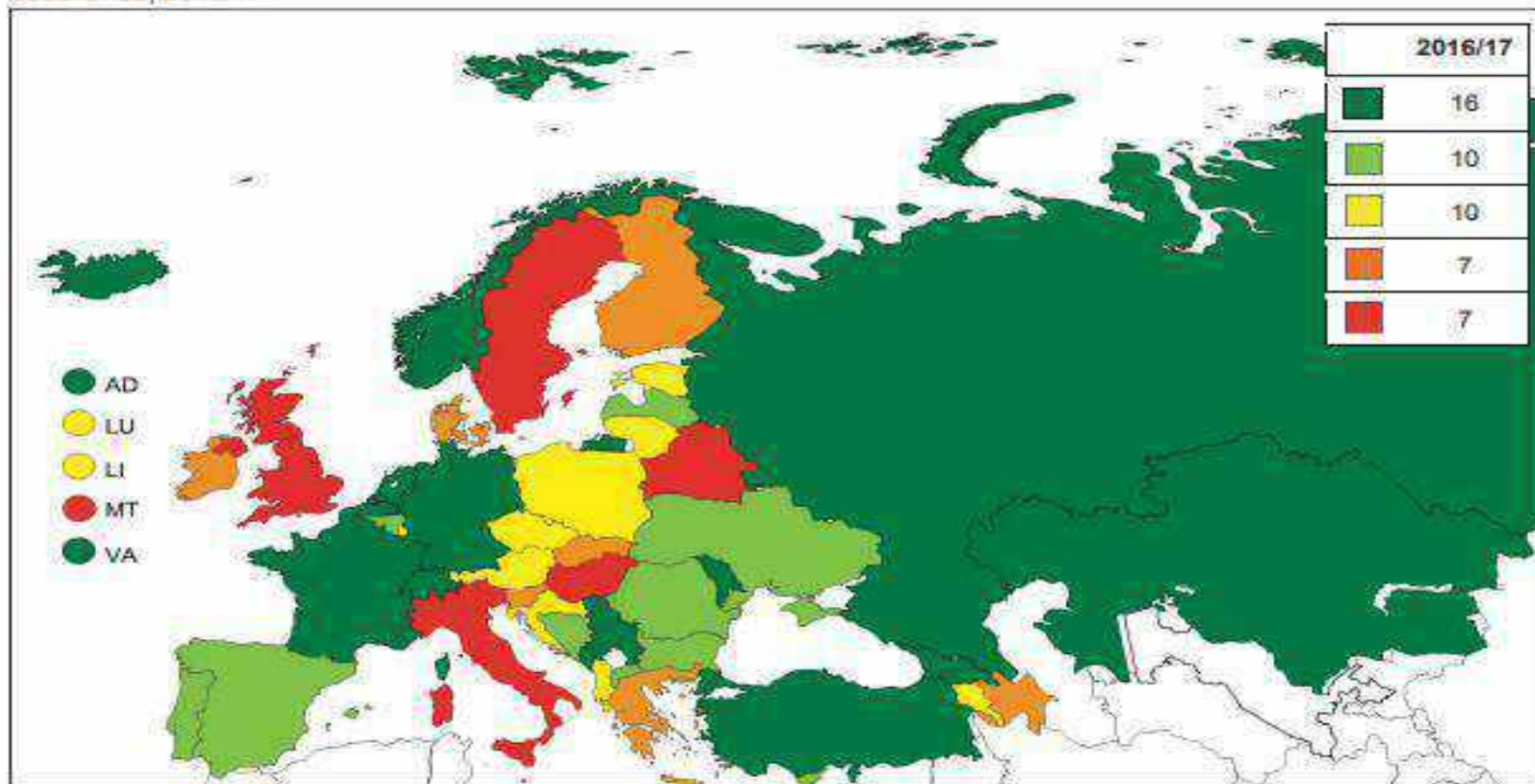

Figure 3.13: Use of ECTS in third-cycle programmes, 2016/17

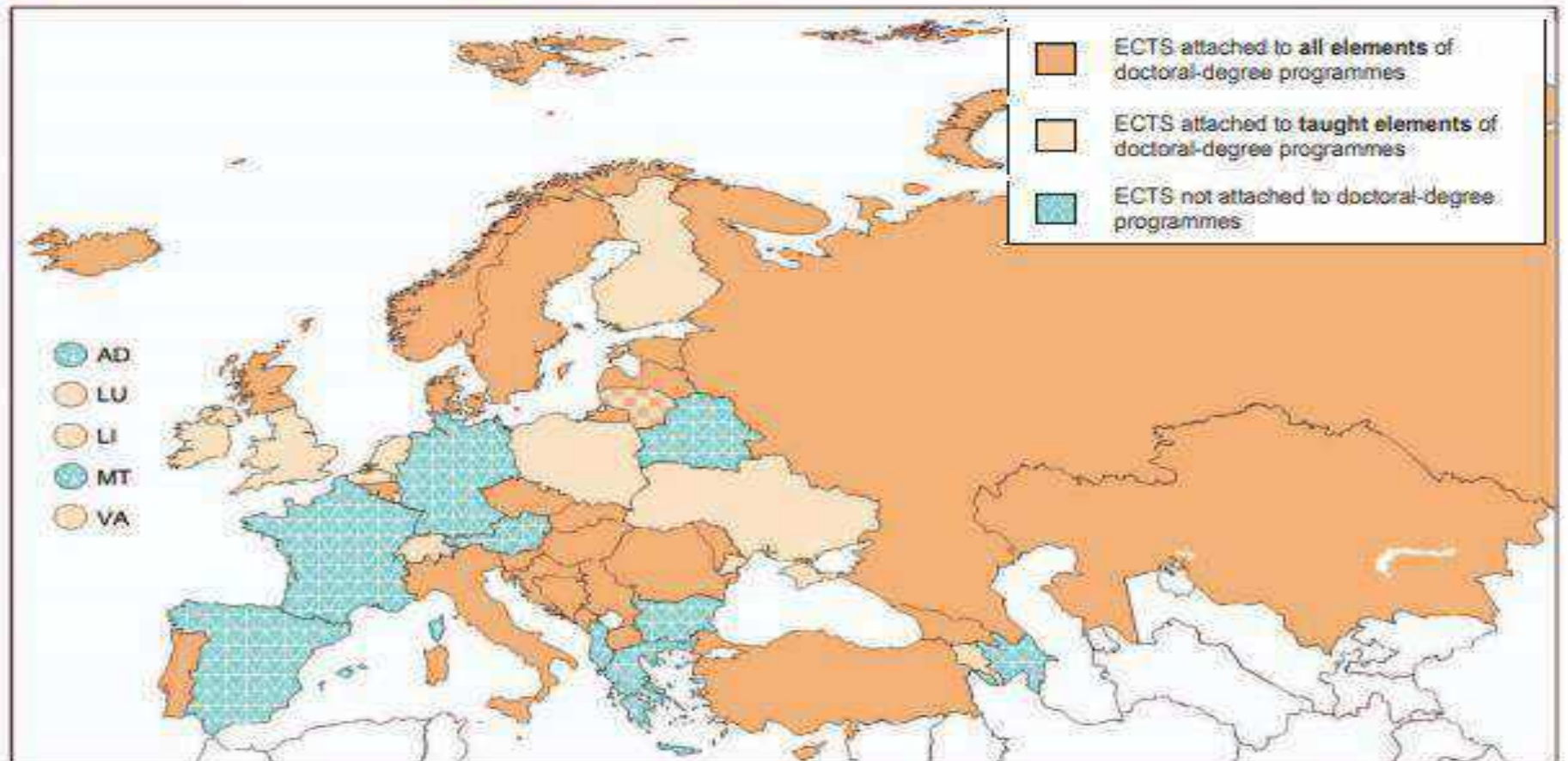

Figure 3.18: Scorecard indicator n°2:
Stage of implementation of the Diploma Supplement, 2016/17

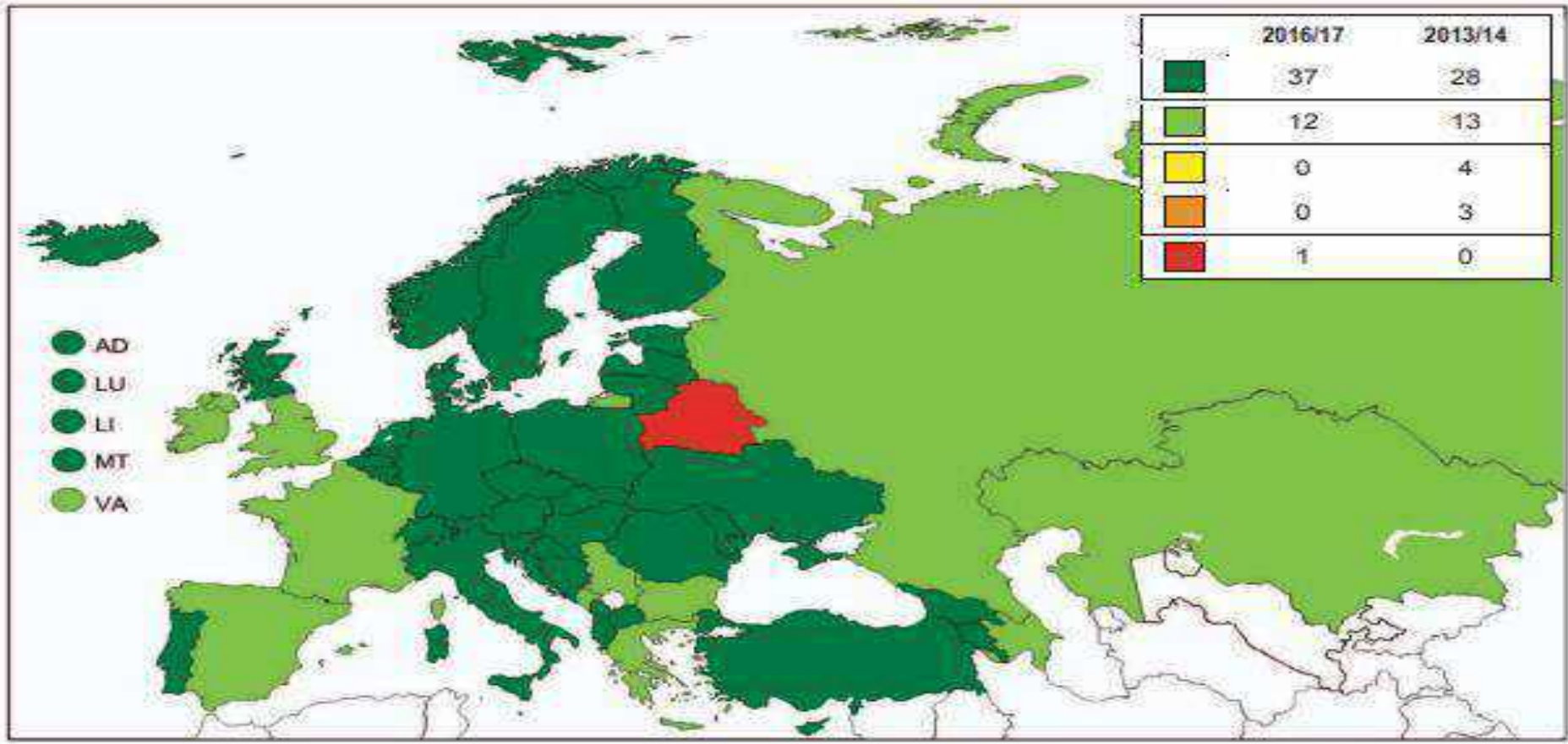

Figure 3.25: Scorecard indicator n°3:
Implementation of national qualifications frameworks, 2016/17

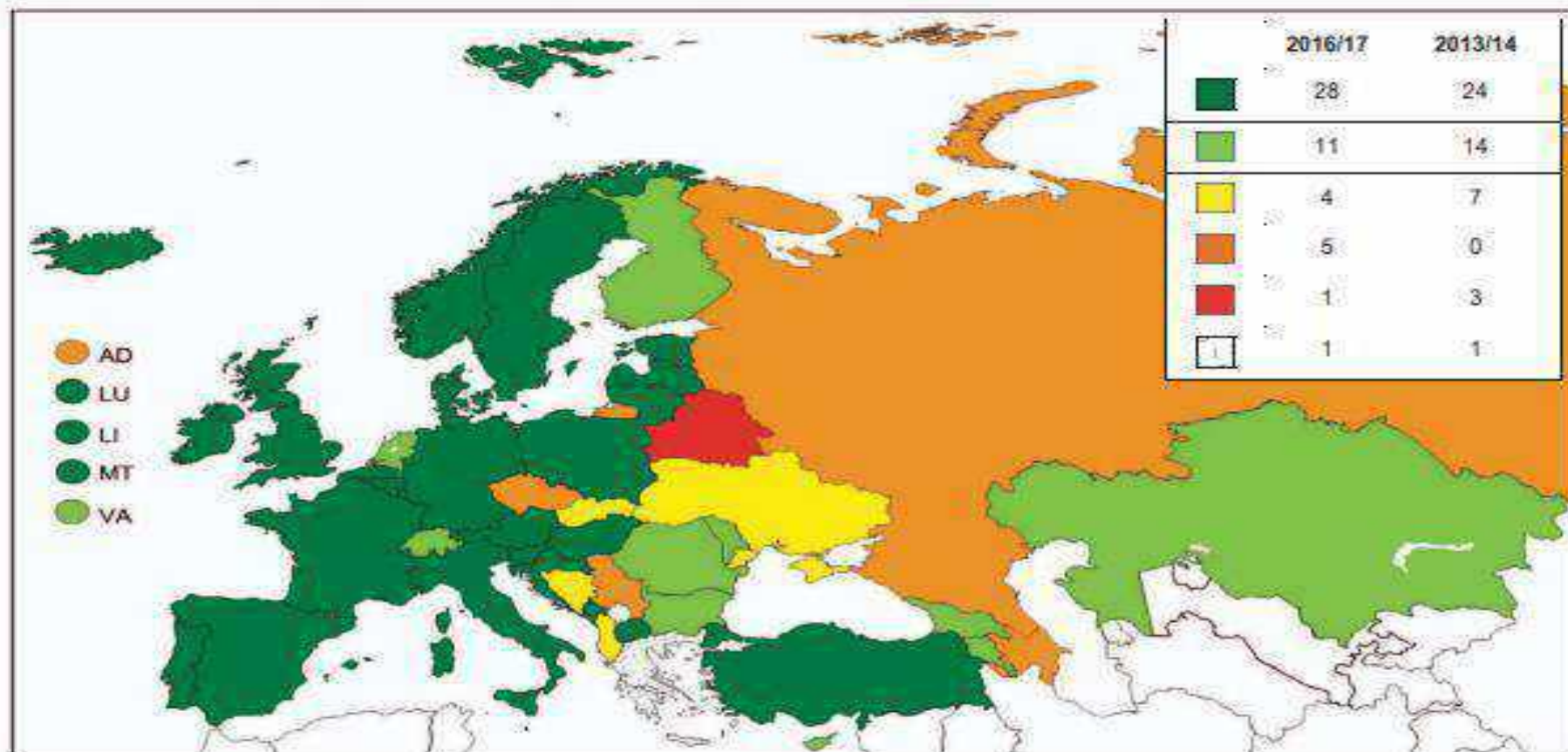

Figure 4.2: Responsibility for external quality assurance, 2016/17

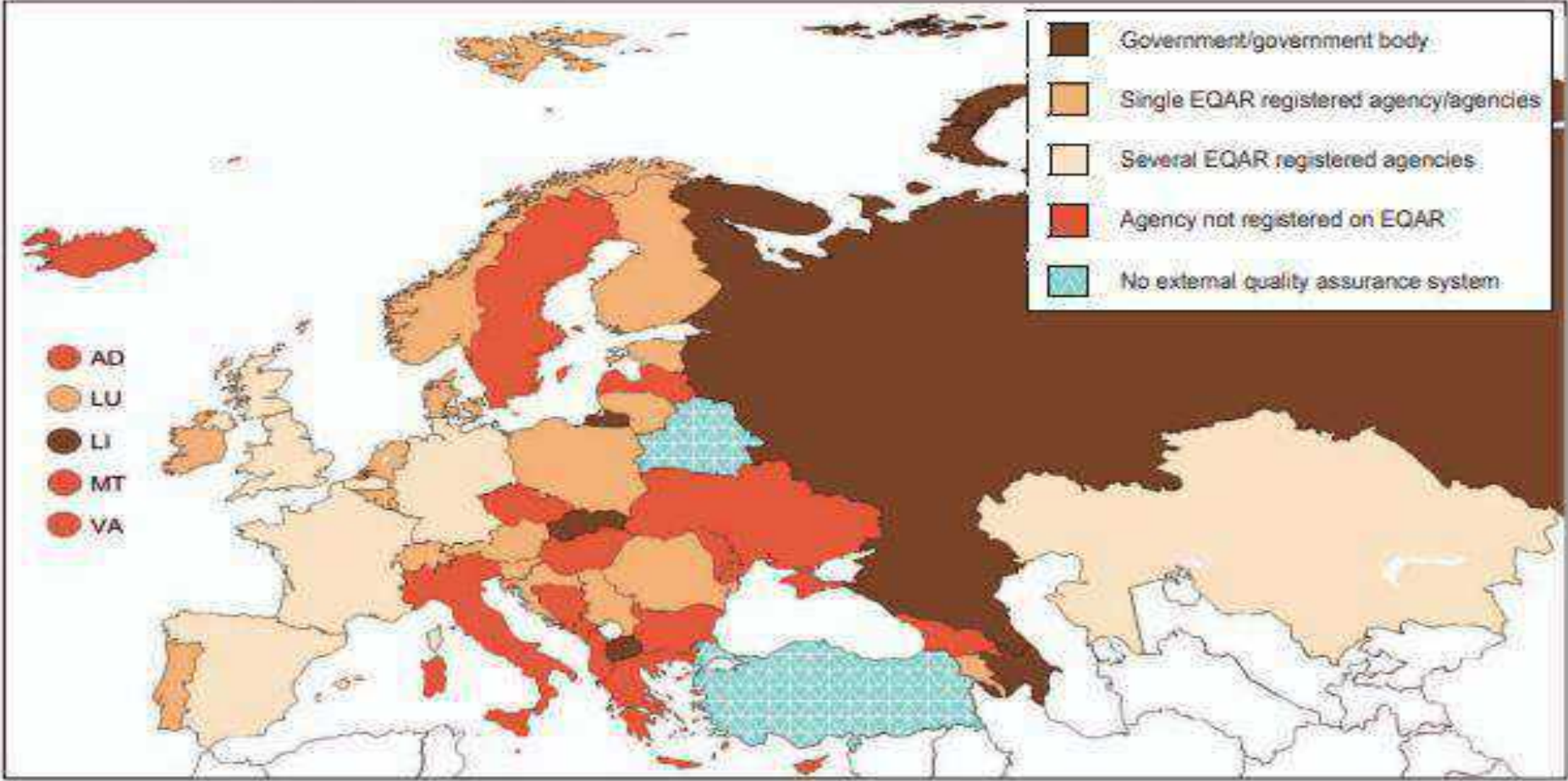
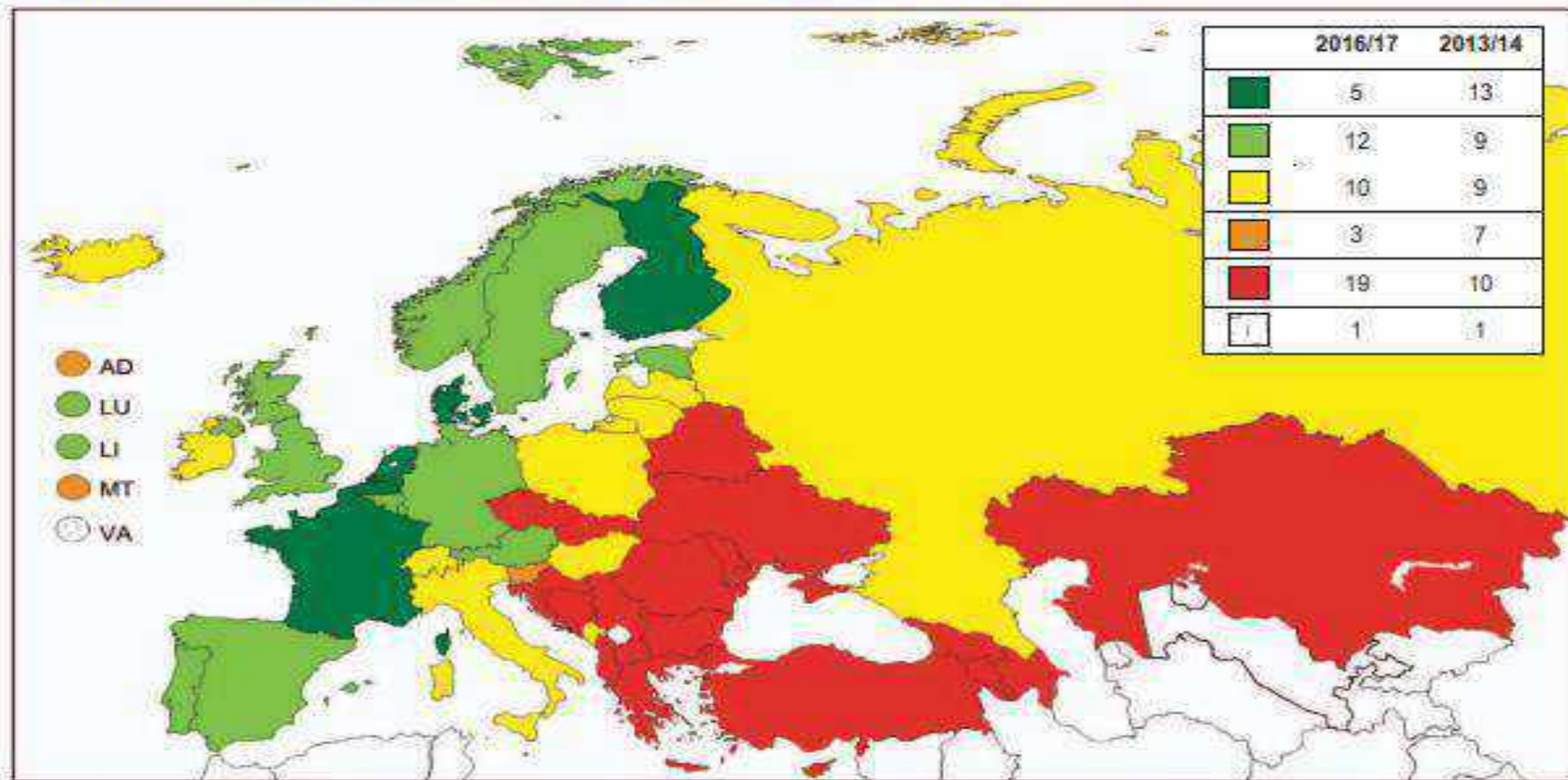

Figure 5.40: Scorecard indicator n°10:
Recognition of prior non-formal and informal learning, 2016/17

Source: BFUG data collection.

Figure 7.1: National strategies for internationalisation of higher education, 2016/17

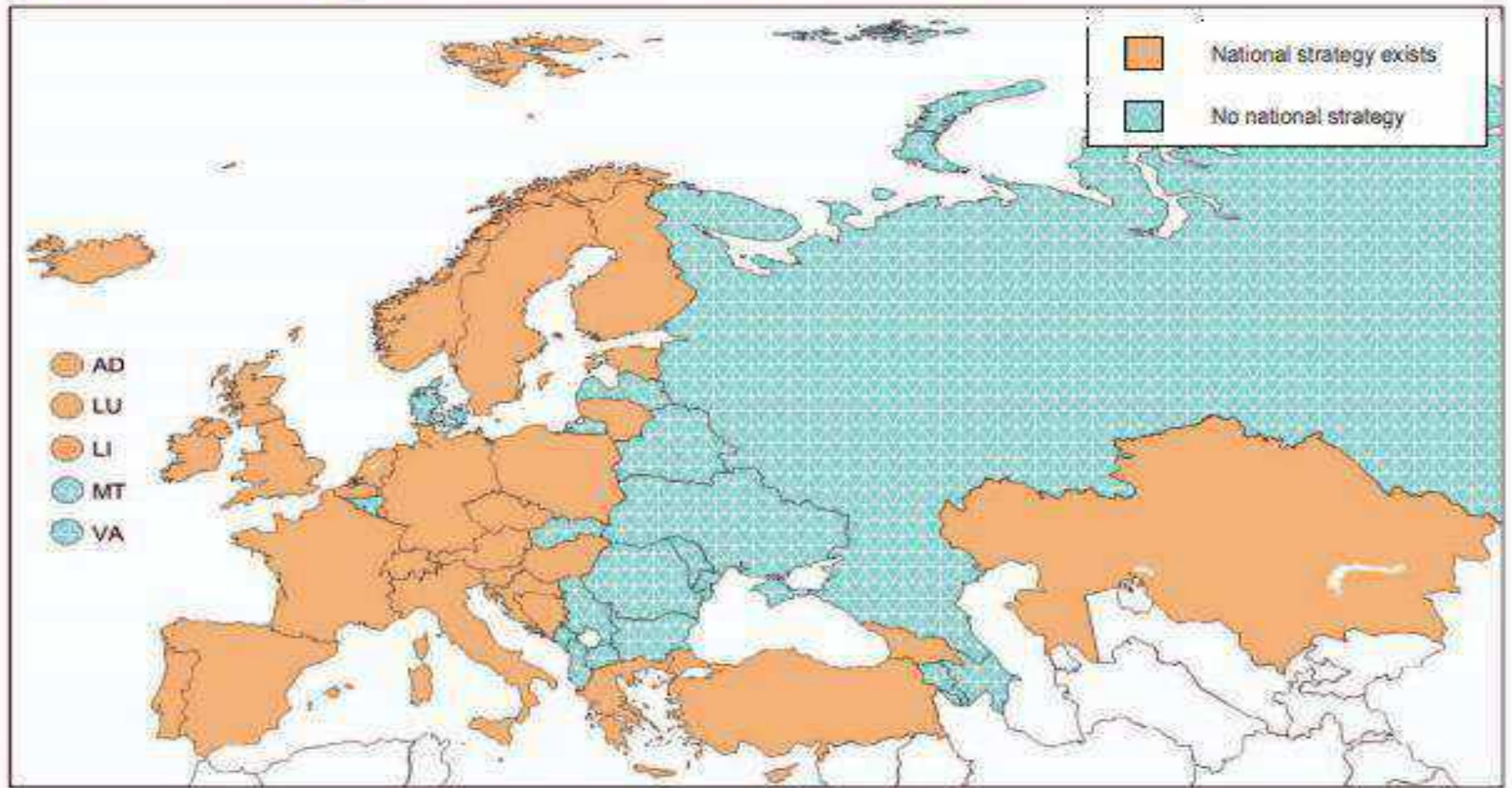

Figure 7.2: Estimated percentage of higher education institutions that have adopted an internationalisation strategy, 2016/17

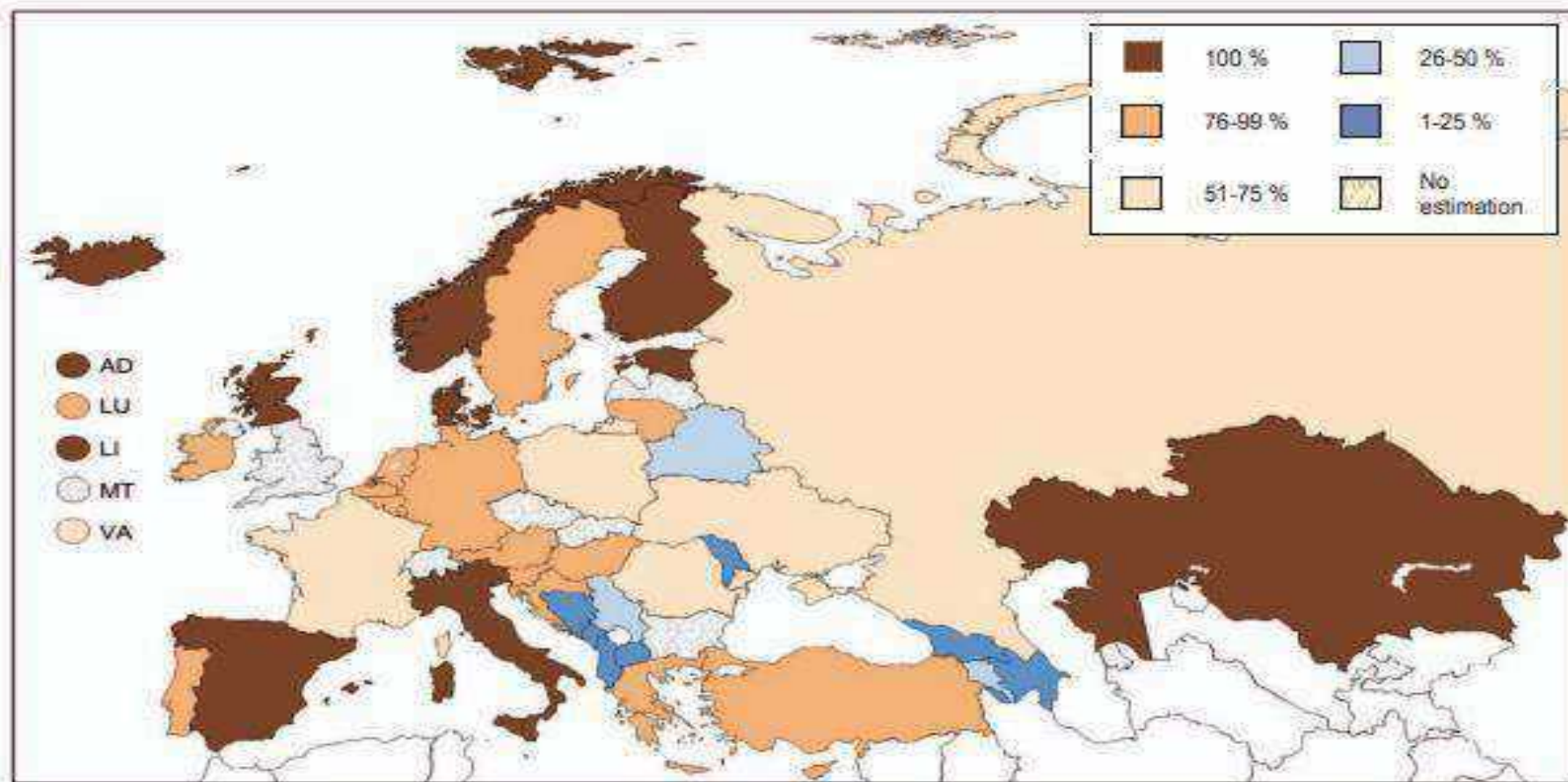
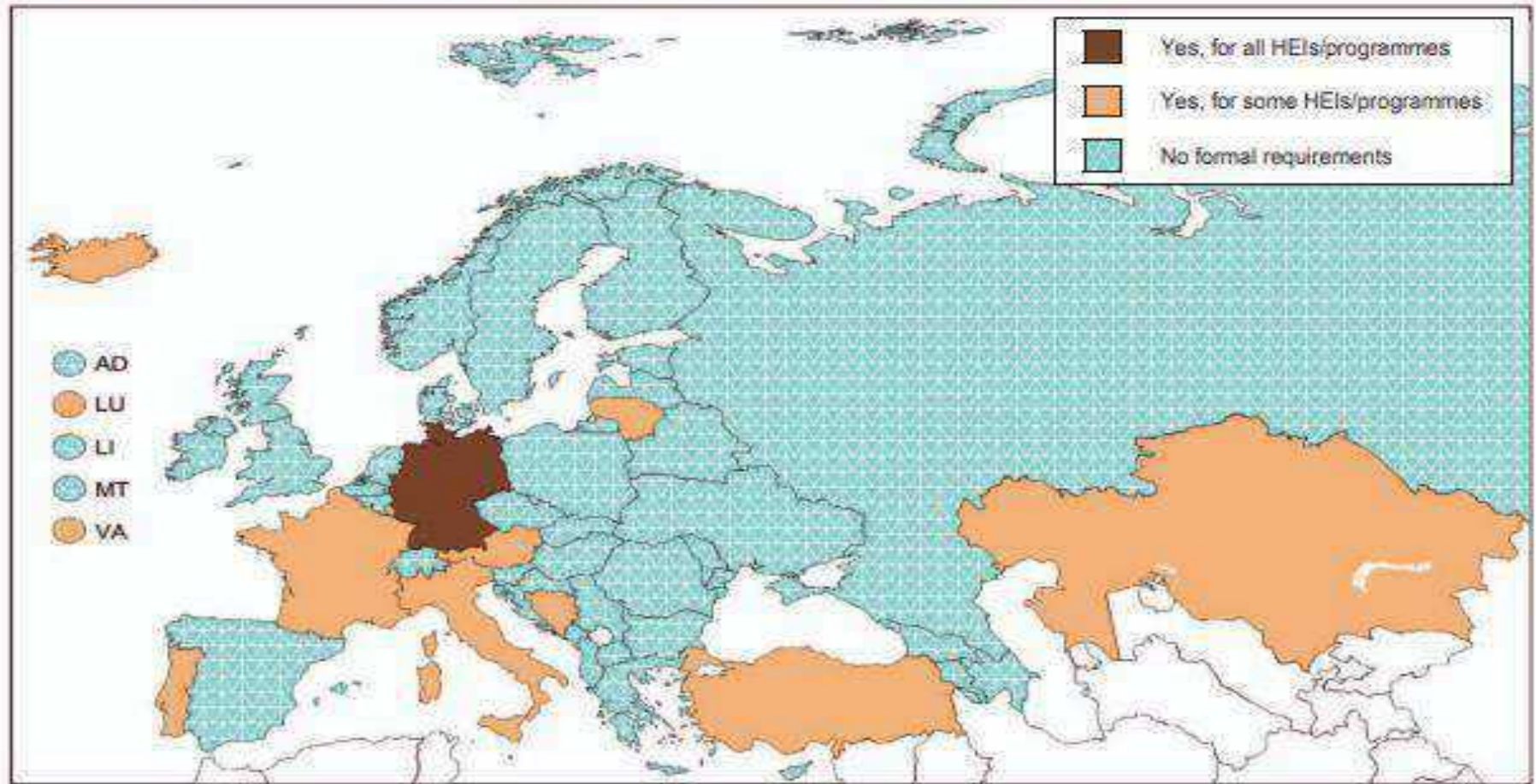

Figure 7.9: Requirements for HEIs to provide a mobility period for students, 2016/17

Європейський контекст

Згідно Стратегії Європа 2020, частка населення з вищою освітою віком до 34 років має бути не менше 40%, в той час як Стратегія мобільності 2020 для ЄПВО визначає індикатор **20%** випускників з досвідом міжнародної академічної мобільності в якості цільового показника 2020 року.

Статтями 430-431 Угоди про Асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії, з іншої сторони, передбачено, що Україна та ЄС повинні сприяти розвитку співробітництва в галузі освіти, навчання та молодіжної політики з метою..., поглиблення співробітництва між закладами вищої освіти, **активізації мобільності студентів та викладачів.**

Інституційний контекст

Зовнішні та внутрішні вимоги

- ▶ **Вітчизняне законодавство:**
 - Закон «Про вищу освіту»;
 - Постанова про реалізацію права на а/м
 - Проект Положення про акредитацію освітніх програм
- ▶ **Рейтингові показники, міжнародна акредитація**
- ▶ **Визнання та конкурентоздатність освітніх програм**

Інституційний контекст

Стратегія інтернаціоналізації СумДУ на 2019–25 роки

- ▶ **Досягнутий рівень міжнародної діяльності:
структура управління та основні показники**
- ▶ **Стратегічні завдання, критерії досягнення
результату та заходи реалізації**

Досягнутий рівень академічної мобільності

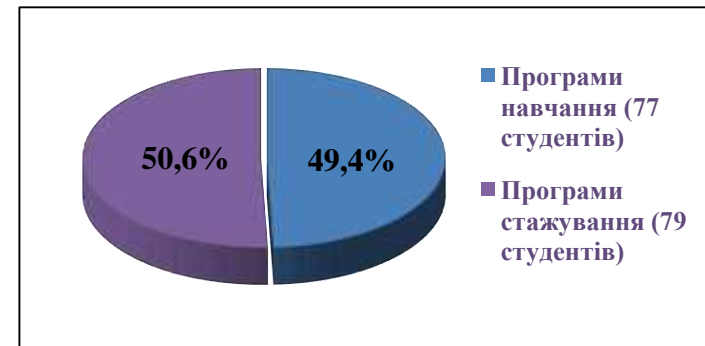
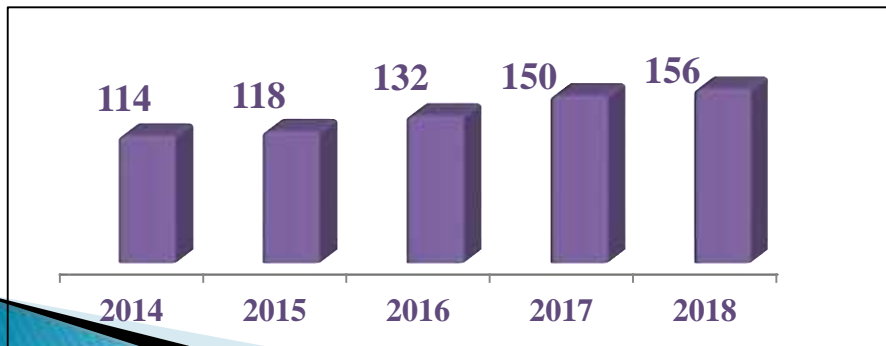
Коло пропозицій – 46 програм
(ВМЗ–33; 13 – інститути/факультети)
Країни – 39

Реалізація участі – 29 (24) програм, 18 (13) країн
Кількість залучених кафедр: а/м студентів 25 (23),
аспірантів – 14 (13), викладачів – 39 (32)

Загальна кількість учасників програм академічної мобільності у 2018р.

Категорія	Кількість осіб/2017р.	Відсоток від загалу
Студенти	156/150	1,9 (1,7)%
Аспіранти	26/24	7,8 (8,5)%
ПВС	100/93	5,7 (7,1)%

Мобільність студентів

У 2018 році коло пропозицій для всіх категорій учасників охоплювало 46 програм академічної мобільності, з них 33 програми було запропоновано на загальноуніверситетському рівні (при координуванні ВМЗ), 13 програм – з ініціативи факультетів/інститутів.

Основні програми міжнародної академічної мобільності

Географія програм академічної мобільності, що пропонувались в СумДУ протягом 2018 року

За результатами 2018 року академічна мобільність була реалізована у 18 країнах за **29 програмами** на загальноуніверситетському та факультетському рівнях.

Проблемні питання

- ▶ Низька активність студентів
- ▶ Недостатній рівень організації/супроводу в інститутах/факультетах
- ▶ Недостатній рівень інформування
- ▶ Забезпечення повноцінного трансферу кредитів і результатів навчання
- ▶ Неефективне використання міжнародних партнерств
- ▶ Слабкий рівень інтеграції програм а/м в освітні програми університету
- ▶ Недостатній рівень мотивації зацікавлених сторін
- ▶ ...

Інституційний контекст

Стратегія інтернаціоналізації СумДУ на 2019–25 роки

Стратегічні завдання, критерії досягнення результату та заходи реалізації:

- ▶ 5.4 Пропозиція міжнародно визнаних та привабливих освітніх програм
- ▶ 5.6 Інтенсивна підтримка міжнародних обмінів співробітниками і студентами
- ▶ 10% – студенти;
- ▶ 50% – аспіранти;
- ▶ 2% – іноземні студенти за обміном.

У СумДУ на регулярній основі реалізуються наступні **види програм академічної мобільності** :

- програми в рамках двосторонніх угод між СумДУ і закордонними університетами, організаціями, іноземними фахівцями (програми подвійного диплому, короткострокові програми навчання/стажування в університеті-партнері);
- програми, спонсоровані урядами та міністерствами зарубіжних країн (Erasmus+, Fulbright Program in Ukraine, UGRAD, ITEC, NSP of Slovak Republic, Chinese Government Scholarship Program,);
- програми, спонсоровані міжнародними фондами, організаціями, закордонними ВНЗ (DAAD scholarships, BAYHOST);
- програми в рамках ініціативної мобільності (за власної ініціативи особи та самостійного пошуку приймаючого закладу за кордоном).

Академічна мобільність в рамках проектів КА1 програми ЄС Еразмус+ (2015-2019)

- ▶ 27 проектів з кредитної мобільності;
- ▶ партнерства з університетами з 14 країн ЄС;
- ▶ понад 100 учасників мобільності;
- ▶ загальне фінансування - близько 500 000 євро.

DAAD

Deutscher Akademischer Austausch Dienst
German Academic Exchange Service

Стипендії Німецької служби академічних обмінів DAAD

- **для студентів** (літні курси німецької мови; групові поїздки для студентів «Studienreisen», стипендії на навчання на магістерських програмах для випускників ВНЗ);
- **для аспірантів та молодих науковців** (наукові стипендії – короткі/річні стипендії; повна аспірантура; аспірантура з подвійним науковим керівництвом);
- **для викладачів** (наукові стажування для іноземних викладачів ВНЗ та науковців; двосторонній обмін науковцями; повторні запрошення колишніх стипендіатів).

Програма академічних обмінів ім. Фулбрайта в Україні

- ▶ **стипендії для студентів старших курсів та випускників ВНЗ;**
- ▶ **стипендії для молодих викладачів та дослідників** (проведення досліджень в університетах США тривалістю 6-9 місяців; стажування з викладання української мови тривалістю 9 місяців);
- ▶ **стипендії для кандидатів та докторів наук, дослідників та фахівців** (проведення досліджень в університетах США тривалістю 3-9 місяців);
- ▶ **стипендії для запрошення американських науковців, викладачів та фахівців** (викладання, проведення досліджень в ЗВО України).

Стипендії Національної стипендіальної програми Словацької Республіки

- для студентів старших курсів: навчання протягом 1-2 семестрів;
- для аспірантів, викладачів, науковців: наукове стажування терміном 1-10 місяців.

POLISH NATIONAL AGENCY
FOR ACADEMIC EXCHANGE

Стипендії Ради Національної агенції академічних обмінів Польщі NAWA

- навчання в магістратурі у галузі точних та природничих наук (стипендіальна програма Штефана Банаха);
- літні курси польської мови та культури;
- проведення наукового дослідження/наукового стажування/викладання у польському ЗВО (Програма ім. Улама).

Інформація про програми академічної мобільності:

- сторінка ВМЗ на сайті СумДУ:

<https://www.sumdu.edu.ua/uk/international/academic-mobility.html>

- група ВМЗ у Facebook: <https://www.facebook.com/groups/IAO.of.SSU/>

- сторінка ВМЗ в Instagram (наразі у розробці);

- ректорат – інститути/факультети – кафедри;

- цільова розсилка;

- консультації у групі міжнародної академічної мобільності ВМЗ

(каб. БІЦ – 410, e-mail: academobility@dir.sumdu.edu.ua, тел: 68-77-84).

ВИСНОВКИ

- ▶ Україна – частина ЄПВО
(можливості + відповідальність)
- ▶ Освітня програма – ключовий елемент взаємодії систем вищої освіти
- ▶ Мобільність – невід'ємна частина освітньої програми
- ▶ Мобільність – складова якості навчання
- ▶ Мобільність – інструмент якості підготовки висококваліфікованого випускника
- ▶ Мобільність – запорука розвитку ЗВО України
- ▶ ...?

Дякую за увагу!

Konstantin I. Kyrychenko
Deputy Vice-Rector for International Cooperation
Head, International Affairs Department
Sumy State University

tel/fax: +380542331081
Skype: konstantin.kyrychenko

E-mail: info@dir.sumdu.edu.ua irdepartment@ukr.net

